

Kohti ilmastokestävää turvemaiden käyttöä

– Eloperäiset maat ja niiden rooli EU lainsäädännössä ja politiikassa

Kestävä kehitys ja Pariisin ilmastopimus

- **Kestävä kehitys muodostuu ympäristöllisestä, taloudellisesta ja sosiaalisesta ulottuvuudesta**, joita ei voida erottaa toisistaan. Maa- ja metsätalouden turvemaihin liittyvässä ilmastokeskustelussa kaikki ulottuvuudet on otettava samanarvoisesti huomioon. Kestävyyden sosiaaliseen ulottuvuuteen liittyy keskeisesti maankäyttö-oikeus, omaisuuden suoja ja alueellisten erojen huomiointi. Suomessa on useita kuntia, joissa yli 60 % pelloista luokitellaan eloperäisiksi sisältäen multa- ja turvemaita. Maassamme on lisäksi maatiloja, joissa kaikki viljely tapahtuu eloperäisillä mailla.
- Eloperäisten maiden viljely ja turvemaiden käyttö synnyttävät merkittävän määrän päästöjä. Pariisin sopimuksen mukaan päästöjä on vähennettävä huomattavia määriä lyhyellä aikajänteellä ”**tavalla, joka ei uhkaa ruuan-tuotantoa**”.
- **Kasvipeitteinen maa on samanaikaisesti sekä päästölähde että hiilen sitoja.** Maaperän päästöjä tulee tarkastella kokonaisuutena, jossa myös yhteyttämisprosessissa tapahtuva hiilidioksidin poistuma ilmacehstä on huomioitu.
- Globaalit ilmastotoimet koostuvat kahdesta osasta: ilmastonmuutoksen hillinnästä ja ilmastonmuutokseen sopeutumisesta. **Eloperäisillä mailla on merkittävä rooli sopeutumistoimissa, niiden huomattavan vedensidontakyvyn takia.** Ruokaturvan varmistaminen tulevaisuudessa vaatii sopeutumistoimena myös eloperäisten maiden säilyttämistä viljelymaana.

Toimijälähtöisyys, paikallisuus ja vapaaehtoisuus

- Ilmastotoimet tulee toteuttaa tapauskohtaisesti. Eloperäisten maiden käyttöä suunniteltaessa täytyy ottaa huomioon esimerkiksi maaperän ominaisuudet, alueelliset erityispiirteet ja paikallinen vesitase.
- Sosiaalis-taloudelliset olosuhteet ovat kynnyskysymys hillintä- tai sopeutumistoimien toteuttamiselle.
- Viljelijät tarvitsevat valikoiman kustannustehokkaita ja toteuttamiskelpoisia keinoja, joista he voivat koostaa sopivimmat ratkaisut tilakohtaisesti.

Useita kustannustehokkaita keinoja on jo testattu Suomessa:

- Maanmuokkauksen vähentäminen ja peitteinen viljely
 - Nurmiviljely ja pysyvät laitumet
 - Tilusjärjestelyt
- Hallittu vedenpinnan nosto ja uudelleenvesittäminen
- Suokasvien viljely ja heikkotuottoisten peltojen uudelleenmetsitys

.....
 Lisätietoa: Regina et al. 2019: Greenhouse Gas Fluxes of Agricultural Soils in Finland.
https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-981-13-3272-2_2
<https://www.luke.fi/en/projects/canemure>

Yksiselitteiset määritelmät ja läpinäkyvät päästökertoimet

- Termien ”eloperäinen maa” ja ”turvemaa” käytössä on terminologisia ja määritelmällisiä eroja valtioiden välillä erilaisista luokitusmenetelmistä johtuen. Kestävän ja oikeudenmukaisen politiikan luominen edellyttää yhtenäisiä määritelmiä ja hyväksytyjä sääntöjä muun muassa maaprofiilin syvyydestä. Määritelmien täytyy olla yksiselitteisiä ja hyväksytyjä ennen taakanjakosektorin keinojen, LULUCF-säädösten ja kosteikkojen kirjanpidon (2026 alkaen) toimeenpanoa.
- IPCC:n päästökertoimia tai vaihtoehtoisia päästökerroinmalleja pitää tutkia ja kehittää, jotta ne soveltuvat ilmastotoimien arviointiin viljellyillä eloperäisillä mailla. Rajoittavaa tai pakottavaa politiikkaa ei voida tehdä ennen näiden ennakkoodellytysten toteutumista.
- Kysymys eloperäisistä maista on voimakkaasti riippuvainen arvoalainnoista, tarkastelun aikajänteestä, paikallisista olosuhteista ja valituista määritelmistä.

Viljelyn eloperäisen maan määritelmä Suomessa:

Maan eloperäisen aineksen osuus, paino-%

20-40 % multamaa

yli 40 % turvemaa

.....

Paasonen-Kivekäs, M. 2016 (toim.) 2. painos. Maan vesi- ja ravinnetalous

Päätelmät ja suositukset

Tiedepohjaan perustuvan politiikan varmistamiseksi on välttämätöntä välittää tietoa eloperäisten maalajien ja turvemaiden ominaisuuksista ja keskustella kaikkien avaintoimijoiden kanssa sekä Euroopassa että sen ulkopuolella. Ilmastolainsäädännöstä keskustellaan tälläkin hetkellä EU-tasolla, ja aihetta käsittelevä dialogiraportti julkaistaan myös YK:n taholta tämän vuoden aikana. Näiden prosessien huolellinen seuraaminen tulee olemaan avainasemassa seuraavien vuosien aikana, kun eloperäisiä ja turvemaita sovitetaan osaksi kansainvälistä ilmastopolitiikkaa. Pakottavien ja peruuttamattomien toimien asettaminen eloperäisten ja turvemaiden käytölle ei huomioi kestävän kehityksen sosiaalista ulottuvuutta. Ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen tähtäävät toimet on perustettava paikallisuuteen ja toimijoiden omiin valintoihin. Ainoastaan tällä tavoin voidaan varmistaa riittävä kestävän ja terveellisen ruuantuotannon jatkuvuus myös tulevaisuudessa.

Miksi kysymys on niin keskeinen Suomen maa- ja metsätalouseläimille?

Kolmasosa Suomen pinta-alasta on turve- tai eloperäistä maata. Viljellyt eloperäiset maat (10 %) sijoittuvat pääasiassa läntiseen osaan Suomea.

.....

Lisätietoa: Kekkonen et al. 2019.

Mapping of cultivated organic soils for targeting greenhouse gas mitigation. Carbon management.
<https://doi.org/10.1080/17583004.2018.1557990>



www.bioenergia.fi



www.mtk.fi



www.slc.fi